

АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА

В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС ОТ 1980Г.

БАДДПО

BESCO

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ
ИНВЕСТИЦИОННИ
ПОСРЕДНИЦИ
БАЛИП

Б V < Л
BULGARIAN PRIVATE EQUITY AND
VENTURE CAPITAL ASSOCIATION

БАУД

Българска асоциация на
управляващите дружества

СОФИЯ,

01-00-024/11.03.2025 г.

**ДОЦ. Д-Р НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НАРОДНОТО
СЪБРАНИЕ**

**Г-Н ДЕЛЯН ДОБРЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ПО
БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ**

**Г-ЖА ДЕНИЦА САЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА**

**Г-Н ХАСАН АДЕМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА,
ДЕЦАТА И СЕМЕЙСТВОТО**

**Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА НА ГЕРБ-
СДС**

**Г-ЖА НАДЕЖДА ЙОРДАНОВА
ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
ПАРЛАМЕНТАРНА ГРУПА
„ПРОДЪЛЖАВАМЕ ПРОМЯНАТА –
ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ“**

**Г-Н КОСТАДИН КОСТАДИНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА „ВЪЗРАЖДАНЕ“**

**Г-Н ДЕЛЯН ПЕЕВСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА "ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА И
СВОБОДИ – НОВО НАЧАЛО" - ДПС –
НОВО НАЧАЛО**

Г-Н ДРАГОМИР СТОЙНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА „БСП – ОБЕДИНЕНА ЛЕВИЦА“

Г-Н ДЖЕВДЕТ ЧАКЪРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА
"ДЕМОКРАЦИЯ, ПРАВА И СВОБОДИ"
– ДПС

Г-Н ТОШКО ЙОРДАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА
„ИМА ТАКЪВ НАРОД“

Г-Н РАДОСТИН ВАСИЛЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТАРНА
ГРУПА НА ПП МЕЧ

С Т А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Внесен от група н. пр. от ПГ „Възраждане“ Законопроект № 51-554-04-54/10.03.2025 г. за изменения и допълнения на приетия на първо четене Закон за държавния бюджет на Република България за 2025 г. (№ 51-502-01-4, внесен от Министерски съвет на 24.02.2025 г.)

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КИСЕЛОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДОБРЕВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО САЧЕВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АДЕМОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ЙОРДАНОВА,
УВАЖАЕМИ ПРОФЕСОР ДЕНКОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КОСТАДИНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПЕЕВСКИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОЙНЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЧАКЪРОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЙОРДАНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВАСИЛЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Представяме Ви становище от долуподписаните асоциации против предложението в преходните и заключителни разпоредби на законопроекта да бъде включен параграф за промяна в чл.6, ал.1 от Кодекса за социално осигуряване и постъпването на цялата задължителна пенсионно осигурителна вноска във фонд „Пенсии“ на ДОО през 2025 г. (предложената промяна е с обратен ефект от 01.01.2025 г - забраната за обратен ефект на законите е принцип, който се извежда от понятието за правната държава - принцип, изрично прогласен от Конституцията на Република България, а придаването на обратна сила на новоприет закон е само по изключение и то с изрична разпоредба, каквато дори липсва в предложението).

Внесените предложения са категорично неприемливи, на основание на следните аргументи:

1. Подобна промяна е фактическа квазинационализация на лични средства, защото тези лични вноски са частни пенсионни спестявания. Това ще доведе до драстично ощетяване на осигурените лица. Големите рискове произтичат при подобна стъпка от насочването на ЛИЧНИ вноски на **всички** работещи, осигурените над 4,5 млн. лица в Допълнителното задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) **към бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО)** за запълване на дефицити. Ако бъдат преустановени плащанията към задължителните пенсионни фондове, потърпевши ще бъдат не само осигурените лица, но и лицата с отпуснати пенсии от Универсалните пенсионни фондове, които продължават да работят и за тях да постъпват вноски, които се акумулират в пенсионните им партии.

Ощетени от подобна промяна ще бъдат наследниците на осигурените 4,5 млн. лица, тъй като средствата, натрупани във фондовете от втория стълб, се наследяват.

Предлаганата промяна по един антипазарен начин ще лиши осигурените лица от възможността да изберат как и къде да се осигуряват – в избраното от тях частно пенсионно дружество или да се откажат от тази възможност и да изберат да се осигуряват изцяло в ДОО с пълния размер на осигурителната си вноска. И понастоящем съществува законова възможност пенсионно-осигурителните дружества, така както се конкурират помежду си, да бъдат конкурирани и от НОИ, но това е допустимо само в условията на доброволност, при запазено право на избор на потребителите.

Доколкото отношенията между осигурените лица и пенсионноосигурителните дружества имат частно-правен характер, предложената промяна би представлявала недопустимо намесване на държавата в тези отношения, чрез отнемане възможността на лицата за избор на осигуряване и нарушаване неприкосновеността на частната собственост, чрез предлаганата квазинационализация на осигурителни вноски, които постъпват и се натрупват по индивидуални пенсионни партии на осигурените лица. В този смисъл е и решение на Конституционния съд № 7 от 31.05.2011 г. на КС по к. д. № 21/2010 г., с което се обявява за противоконституционен текста на §4а на ПЗРКСО, предвиждащ прехвърляне на средствата от индивидуалните партии на осигурени в професионалните фондове на ДЗПО лица към ДОО.

2. Кардинална промяна на тристълбовия пенсионен модел, доказал се с годините и подкрепен напълно от международните институции – ОИСР, ЕК, МВФ ЕИОПА и др.

Системата премина успешно през подробен преглед на активите, а фазата на изплащане набира сила и ПОД извършват от 2021 г. регулярни пенсионни плащания. Отчита се сигурност и надеждност в резултата на преминалия успешно преглед и от ОИСР. Вторият стълб е неразделна част от модела и е създаден именно да смекчи дефицитите в солидарния първи стълб, чието финансово състояние продължава да се влошава, особено в България. Дефицитът става хроничен и все по-голям, като в същото време държавният трансфер се увеличава главоломно над 11 млрд. лева за изплащане на нарастващите пенсии от първия стълб. Пренасочването на осигурителни вноски в размер на 2.7 млрд. лева няма да реши проблема със задълбочаващия се дисбаланс в приходно-разходната част на ДОО и дори да намали нарастващия дефицит временно, в дългосрочен план ще задълбочи проблема.

3. Свободата и правото на избор

С промените в Кодекса за социално осигуряване от 2015 година гражданите имат право да избират дали да се осигуряват във втори стълб или да променят осигуряването си в ДОО. Това означава, че осигуряването във втори стълб всъщност е доброволно и всеки може да вземе решение сам. Процесът на промяна на осигуряването в ДОО показва, че българските граждани предпочитат и съзнателно избират да се осигуряват във втория стълб, защото разбират ползите и перспективата от акумулиране на лични пенсионни спестявания, които се наследяват.

Спирането на вноските към задължителните пенсионни фондове би било насилствено прекратяване на осигуряването във втори стълб.

4. Влизане в противоречие с препоръките на международни организации като ОИСР и ЕК за значително задълбочаване ролята на капиталовите стълбове предвид влошаващата се демографска ситуация в Европа и особено в България

Много е вероятно подобна стъпка да бъде възприета силно негативно от ОИСР, в това число да засегне процедурата по членството на страната в ОИСР. Именно ОИСР предписва системите за втори пенсии на капиталов принцип да станат най-всеобхватни, да се гарантира достатъчно висок общ размер на вноските, за да се постигнат целите, свързани, както с адекватността на пенсионния доход, така и с дългосрочната устойчивост на пенсионните системи. Само постепенното увеличаване на размера на вноските може да помогне на осигурените лица да достигнат пенсионен доход, който да осигури подходящо ниво на заместване на дохода след пенсиониране. Настояват да се гарантира, че всички лица следва да имат подходящи и устойчиви инвестиции пенсионни спестовни стратегии.

Следва да се има предвид, че ОИСР и Европейската комисия не подкрепят подобни политически решения, каквито бяха взети в Унгария и не се считат за добра практика.

Наред с горните мотиви, трябва да се вземе предвид, че българската пенсионно-осигурителна система **премина няколко сериозни проверки и анализи във връзка с процеса на присъединяване на България към ОИСР. Допълнителното пенсионно осигуряване беше един от основите сектори, който беше задълбочено анализиран и получи положителна оценка през 2024 г. както за състоянието и за стабилността на тристълбовия модел, така и по отношение на ефективността на надзора.**

Пенсионните дружества **са най-контролираният и прозрачен бизнес** - всеки ден докладват сделките си в КФН и публикуват стойностите на дяловете на фондовете на собствените си уеб страници.

През 2024 г също така приключи и дългият процес на вътрешна проверка и анализ на системата и нейната стабилност от страна на Икономическия и Социален съвет (ИСС), където участваха почти всички заинтересовани страни. На база на анализа, докладът на ИСС даде положителна атестация за състоянието и ролята на допълнителното пенсионно осигуряване и на тристълбовия модел като най-подходящата алтернатива и представи важни препоръки за усъвършенстване на пенсионната система.

Като се има предвид, че България се стреми да стане член на еврозоната и пълноправен член на ОИСР, то не би следвало да се предприемат действия, които да дискредитират съществуващия модел.

Наред с гореописаните аргументи, обръщаме внимание, че високите бюджетни дефицити, причинени от финансовата и икономическата криза от 2007 – 2009 г., КОВИД пандемията и геополитическите конфликти няма да се подобрят при подобно решение за реална отмяна на тристълбовия модел в България. Докато пренасочването на пенсионни вноски от втория стълб, които се управляват на капиталов принцип, към първия стълб, който е част от ДОО и средствата се управляват на разходопокривен принцип, ще намали бюджетните несъществено дефицитите в краткосрочен план, **то подобни ходове са пагубни за дългосрочната фискална позиция на страната.**

Унгария е единствената страна в Европейския съюз, която е преустановила осигуряването във втори стълб на пенсионната система.

На 13 октомври 2010 г. администрацията на Орбан обяви, че ще отклони вноските от 8 процента от brutната заплата от частните пенсионни фондове на унгарските служители към държавата за период от 14 месеца, считано от ноември 2010 г. Декларираната цел беше временно отклоняване на задължителните вноски от частните пенсионни фондове към държавата, но със създаването на ситуация на „свършен факт“ отклоняването стана постоянно.

На около 3.2 милиона клиенти на частните пенсионни фондове не бе предоставена друга възможност, освен да се върнат към пенсионната система за социално осигуряване на държавата.

Средствата от Фонда са използвани за изплащане на държавен дълг, покриване на бюджетния дефицит, погасяване на задълженията на общинската власт. Не са изплащани пенсии от натрупаните средства, т.е. предназначението на средствата е за покриване на бюджетен дефицит, а не покриване на дефицита на публичната осигурителна система.

Непродадените държавни ценни книжа, деноминирани във форинти, както и акциите са прехвърлени в Държавната компания за управление на активи. Останалите активи, деноминирани в чужда валута са разпродадени до 2013 г. До края на 2013 г. всички средства на Фонда за пенсионна реформа и намаляване на дълга са ликвидирани.

Опитът на Унгария показва, че изключително погрешно е да се търсят краткосрочни решения за намаляване на бюджетните дефицити, тъй като **в дългосрочен план ситуацията значително се влошава.**

5. Подобна конюктурна мярка би се отразила негативно на капиталовия пазар и доверието на инвеститорите към държавата

Подобна мярка ще засегне негативно както осигурените в пенсионните фондове лица, така и капиталовия пазар, инвеститорите на него и държавата, като цяло. Към края на третото тримесечие на 2024 г. инвестициите на фондовете за ДЗПО в български финансови инструменти възлизат общо на 5 292 584 594,97 лева, от които в ДЦК - 2 341 019 249,25 лева, в корпоративни облигации - 880 353 198,85 лева, в акции - 1 297 360 739,42 лева, във взаимни фондове - 754 976 550,35 лева и в алтернативни инвестиционни фондове - 18 874 857,10. Реална е опасността от „fire sale“ осребряване и/или реструктуриране на портфейлите на пенсионните фондове - от една страна, за да изпълнят политическото решение и, от друга, да отговорят на количествените регулаторни изисквания. „Цената“ или крайният ефект от прилагането на подобна мярка се понася пряко от осигурените в пенсионните фондове лица, които по силата на действащото законодателство в значителна степен носят инвестиционния риск, така и от страна на държавата от гледна точка поетите задължения.

При условие, че се направи опит да се пренасочат осигурителните вноски от частните пенсионни фондове към ДОО, това означава, че България е изправена пред сериозен бюджетен проблем, на който се търси краткосрочно решение, което допълнително ще влоши в средносрочен план както бюджетната позиция на страната, така и финансовите перспективи след пенсиониране на всеки един гражданин, осигуряващ се във втория стълб. Пренасочването на осигурителните вноски от пенсионните партии на осигурените лица към ДОО, би имало същия ефект, както пренасочване на спестените средства за изграждане на Автомагистрала „Хемус“ за финансиране на краткосрочни цели. Това само доведе до спиране на строителството на магистралата и текущо разходване на едни спестени средства за инвестиции. Аналогично ще се случи, ако се предприемат подобни действия спрямо втория стълб на пенсионната система, **а именно ограбване на перспективата на хората да си осигурят средства и доход за старини, с цел пренасочване на техните средства, предназначени за пенсионни спестявания в капиталовите пенсионни фондове, към разрешаване на краткосрочни фискални проблеми.**

6. Стимул за индивидуално спестяване и изсветляване на трудовите доходи

Вторият стълб подобрява стимулите **за изсветляване на трудовите доходи, тъй** като пенсиите зависят пряко от действителните осигурителни вноски. Частните пенсионни фондове диверсифицират рисковете, свързани с инвестиционните решения и политическата намеса, и повишават личната отговорност на лицата за планиране на финансовото им бъдеще. И накрая, но не на последно място, частните пенсионни фондове подпомагат дългосрочния растеж, като **насърчават дългосрочните спестявания и следователно инвестициите, и подобряват ефективността на разпределението на спестяванията и инвестиционните решения.** Частните пенсионни фондове играят изключително важна роля за подпомагане държавата в нейната политика по дългово финансиране, в това число за развиване на дълговото финансиране на големи инфраструктурни проекти – практика в редица държави (Хърватия, Великобритания и т.н.). Участието на пенсионните фондове на капиталовия пазар като големи, силно регулирани институционални инвеститори допринасят за по-високия икономически растеж на страната, както чрез преимуществено инвестиране в дългови финансови инструменти и насърчаване развитието на сегментите за привличане на капитал чрез механизмите на капиталовия пазар, така и за чрез развиване на капиталовия пазар, което от своя страна може да подобри регулирането на капиталовия пазар, прозрачността и инфраструктурата, да наложи по-добри стандарти за корпоративно управление и да намали нестабилността на цените чрез дългосрочни инвестиционни решения.

7. Реализираната доходност от инвестирането на средствата на допълнителното задължително пенсионно осигуряване през последните две години (2023 г и 2024 г) е положителна, като за 2024 г бе достигната номинална доходност от 6.56%, докато през за 2023, номинална доходност бе 8.32 %. Съгласно статистиката на КФН средноаритметичната доходност за двугодишния период е 7.31% за универсалните

пенсионни фондовете, 7.28% при професионалните фондове и 8.01% за доброволните пенсионни фондове. Тези нива на възвращаемост са по-високи от средната инфлацията за периода (2023- 2024) от 6%.

8. И накрая, но не на последно място, **предстои голяма реформа** в областта на допълнителното пенсионно осигуряване. Тя е **продължение на препоръките на ОИСП след извършен от тях преглед на пенсионно осигуряване за целите на присъединяване на България към организацията, както и на препоръките от споменатия анализ на ИСС.** Реформата касае въвеждане на мултифондовия модел в пенсионна система (въвеждане на възможност за инвестиционен избор), чиято цел е да гарантира преодоляване на негативните ефекти от инфлацията върху пенсионните спестявания и да осигури стабилно постигане на по-висока доходност. В тази връзка следва да се извършат значителни законодателни промени в КСО (нови пенсионни продукти, гаранции, резерви и др.). Всичко това налага обогатяване на тристълбовия модел и е несъвместимо с предложението на ПП Възраждане, което на практика е неговото закриване.

Вярваме, че представеното съвместно становище ще бъде взето под внимание при обсъждане и гласуване на опасното за системата предложение на депутати от ПП „Възраждане“, което цели да върне десетилетия назад развитието на тристълбовия пенсионен модел в България и да експроприира лични пенсионни спестявания.

С УВАЖЕНИЕ,

Евелина Милтенова, Председател на Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

Васил Велев, Председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ)

Добри Митрев, Председател на Българска стопанска камара (БСК)

Наталия Петрова, Председател на Българска асоциация на управляващите дружества (БАУД)

Радослава Масларска, Председател на Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

Евгени Ангелов, Председател на Българска асоциация за дялово и рисково инвестиране

Добромир Иванов, Изпълнителен директор на BESCO - Българска предприемаческа асоциация